

bez ohledu na to, zda bezpečnost vývěsu trpěla velkým otřásáním domu, způsobeným jízdou těžkých vozidel. V tom směru jest odůvodněna výtku kusosti řízení. Žalobce nabídl o tom, že tabule byla nebezpečně vyvěsená a upevněna, zejména vzhledem k otřesům, důkaz znalci. Žalovaný sám uvádí, že uvolnění tabule povstalo silnými otřesy a vzniknuvší takto trhlinou ve zdi a pak silným větrem. Ale tabule na takovém místě, vystaveném vlivům tak nepříznivým pro bezpečné upevnění, nutno upevniti zajisté tak, aby těmto vlivům vzdorovaly, a by bezpečnost chodců nebyla ohrožena. Zda stalo se to způsobem dostatečným, nebylo zjištěno ani v řízení civilním ani v řízení trestním. Stejně měly nižší soudy vzíti v úvahu, zda za takových okolností je potřeba častější prohlídky bezpečného závěsu tabule. Že trestní soud osvobodil natěrače, který tabuli připevnil, pokládá za to, že provedl práci odborně, neváže civilní soud při posouzení otázky nebezpečnosti vůbec (§ 268 c. ř. s. a contr.). Nad to pak není vyloučeno, že nebezpečnost mohla nastati i po upevnění tím, že zeď pak dostala trhlinu následkem otřesů. V trestním řízení dále nebyl ani vzat ohled na to, zda obvyklé upevnění, jak se stalo při sporné tabuli, stačilo i na místě, vydaném následkem frekvence silným otřesům zdíva.

Čís. 4133.

Manželství jest pokládati za rozloučené nikoliv již dnem, kdy byl prohlášen rozsudek soudu první stolice, vyhovující žalobě o rozluhu, nýbrž teprve dnem, kdy rozsudek tento vešel v moc práva.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, R I 705/24.)

K žalobě Anny Sch-ové o rozluhu jejího manželství s Reinholdem Sch-em uznal procesní soud první stolice rozsudkem ze dne 14. března 1924 na rozluhu z viny žalovaného. Dne 19. března 1924 Reinhold Sch. zemřel. Anna Sch-ová přihlásila k pozůstalosti vdovské právo dědické. Pozůstalostní soud dědického práva neuznal, rekursní soud přijal dědickou přihlášku na soud.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Jde o to, zda manželství pokládati jest za rozloučeno dnem, kdy prohlášen rozsudek soudu první stolice, žalobě o rozluhu vyhovující, či dnem, kdy rozsudek tento vešel v moc práva. K pozůstalosti Reinholda Sch-a přihlásila se za dědičku ze zákona Anna Sch-ová a k průkazu svého dědického práva poukazuje na to, že v čase úmrtí Reinholda Sch-a (19. března 1924) rozsudek soudu první stolice k její žalobě vyslovující rozluhu manželství z viny zůstavitelovy, byl sice již 14. března 1924 ústně prohlášen, ale nevešel ještě v moc práva, a proto ona byla ještě až do dne úmrtí zůstavitele jeho manželkou a má proto dědické právo jako vdova a netýká se jí předpis Šu 1266 poslední věta obč. zák. Odpovědi na onu otázku nedává ani předpis Šu 12 ani § 1266 obč.

zák., nýbrž předpisy soudního řádu o právní moci rozsudku. K správnému výkladu těchto předpisů třeba přihlídnouti k jejich dějinnému vzniku. Materialie k c. ř. s. I. díl str. 335 označují tyto předpisy »za kodifikaci platného práva i právních zásad v theorii i praxi panujících«. Nejpřednějším tlumočnickem těchto zásad jest Unger, který ve svém Systemu rak. soukr. práva (4. vydání díl 2. str. 617) připisuje materiální právní moc (*rerum iudicatarum autoritatem*) teprve takovému rozsudku, který nabyt formální právní moci, který totiž nemůže již býti zvrácen řádnými prostředky opravnými, a nikoliv rozsudku, proti kterému jsou ještě opravné prostředky možny. Tento názor byl jak v theorii, tak i v praxi jednotným; z obsáhlé literatury, této věci se týkající (uvedené v Neumannově komentáři k c. ř. s. vyd. III. str. 1272) poukázati jest k dílu Demeliově »Zur Lehre von der Rechtskraft des Zivilurtheiles« z roku 1892, v němž jest obsažen přehled a kritický rozbor literatury i judikatury, slouživší platnému civilnímu soudnímu řádu za základ. Z tohoto historického podkladu a ve shodě s ním vzešel předpis §u 411 c. ř. s. toho obsahu, že »rozsudky, které opravným prostředkem již nemohou býti napadeny, jsou potud účastny právní moci, pokud v nich rozhodnuto bylo o nároku vymáhaném žalobou nebo žalobou navzájem«. Tento zákonný předpis připisuje tedy zcela jasně účinky právní moci po stránce hmotné teprve a jen těm rozsudkům, které již nabyly formální právní moci. Proto správným a bezpečným jest opačný úsudek, že účinků právní moci po stránce hmotné nejsou účastny rozsudky, které opravnými prostředky mohou býti ještě zvráceny, tedy zejména rozsudek soudu první stolice před uplynutím lhůty odvolací (bez ohledu na to, zda bylo jich použito čili nic) a zejména i rozsudek, dosud jen dle §u 414 c. ř. s. prohlášený. Podstata hmotněprávní moci spočívá v tom, že rozsudek v moc práva vešedší, jest již nezvratným nálezem o právním poměru stran žalobou dotčeném pro dobu budoucí, takže, jak Ott (ve svém »Soustavném úvodu ve studium nového řízení soudního« díl II. str. 272) praví, nárok až dosud pochybný a sporný stane se bezpochybným a určeným pro všechny budoucí časy. Tyto právní účinky jeví se při všech druzích žalobních nároků (rozlišováno budiž s hlediska práva hmotného), tedy i při nárocích o plnění, při nichž přiznaný nárok stává se nad to i vykonatelným (§ 1 čís. 1 ex. ř.), i při nárocích na určení trvajícího právního poměru (žaloby určovací ve vlastním slova smyslu) a konečně i při žalobách, které nemají za účel, by byl určen trvající právní poměr, nýbrž vlastně směřují k tomu, aby změněn nebo přetvořen byl určitý právní stav soudem samým, takže v nich funkce soudcova nezáleží pouze v tom, že prohlašuje (deklaruje), co právem jest, nýbrž zakládá (konstituuje) právo nové. Nároky takové nazývá Ehrenzweig ve svém Systemu rak. soukr. práva 5. vyd. I. díl str. 387 a 422 »nároky právo tvornými« (»Rechtsgestaltende Ansprüche«) a nesdílí tudíž náhled Ungrův soudem druhé stolice převzatý, že civilní rozsudky jsou vesměs jen deklaratorní (Unger System obč. práva 4. vyd. II. díl str. 619). Mezi žaloby druhu posléze naznačeného patří zejména i žaloby o rozluky. Ježto zákon nerozlišuje jednotlivé druhy žalobních nároků, jest správným závěr, že i při žalobách tohoto posledního druhu a tedy i ve sporu o rozluky rozsudek v právní moci nejsoucí nepřivozuje

toho, co jest výronem a důsledkem právní moci rozsudku, a tudíž nezpůsobuje rozluky manželství dosud trvajících. Platnému právu pak jest neznám útvar podmíněčné pravomoci rozsudkové, tak totiž, že by rozsudku právní moci ještě nenabyvšímu přiznávána byla právní moc pod odkládací podmínkou, že nebude změněn nebo zrušen. Nemá tedy ta okolnost, že určitý rozsudek v budoucnosti může vejíti v moc práva, ten následek, že se účinky právního stavu, o němž jest v rozsudku rozhodnuto, počínají od tehdejška, t. j. již ode dne, kdy byl rozsudek vynešen. Proto v tomto případě nelze manželství Reinholda a Anny Sch-ových pokládati za rozloučené již dnem 14. března 1924, nýbrž manželství trvalo do smrti Reinholda Sch-a, t. j. do 19. března 1924. V důsledku toho není příčiny, nepřijímati dědickou přihlášku Anny Sch-ové k soudu, ježto tato průkaz svého práva dědického podala (§ 122 nesp. říz.). Pro správnost tohoto závěru svědčí též, jak rekursní soud správně uvádí, předpis Šu 22 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., dle něhož i při rozluce provedené soudním usnesením dle Šu 15 až 17 manželé mohou uzavřít nový sňatek teprve, když rozhodnutí o rozluce nabylo moci právní, ač jinak opravný prostředek proti usnesení nemá dle Šu 12 nesp. říz. odkládacího účinku. Pro správnost uvedeného názoru svědčí i předpis Šu 367 ex. ř., dle něhož, má-li dlužník dle obsahu exekučního titulu učiniti projev vůle, pokládá se tento projev za účinný, jakmile rozsudek nabyl právní moci. Ani tu zákon rozsudku, pokud jde o jeho hmotnou právní moc, nepřiznává účinků zpětných. K vůli úplnosti se podotýká, že o případ Šu 759 odstavec druhý obč. zák. tu nejde a že netřeba tu vůbec řešiti otázku, jaký význam a účinek na další vedení sporu má rozvázání sňatku smrtí jednoho manžela, nastalé v době od zahájení sporu až do jeho právoplatného skončení. Opačný názor nelze dovoditi ani z předpisu první věty Šu 416 c. ř. s., že »rozsudek stává se vůči stranám účinným teprve doručením písemného vyhotovení rozsudku«; tím se nic jiného nepraví a praviti nechce, než že od tohoto doručení čítati jest lhůtu k podání opravného prostředku a po případě i lhůtu k plnění. Rovněž opačný názor nelze dovoditi z toho, že Anna Sch-ová, ve sporu o rozluky úplně zvítězivší, neměla vůbec práva podávati odvolání z rozsudku soudu prvního.

Čís. 4134.

Poznámka spornosti.

Stačí, že byla podána žaloba o neplatnost knihovního vkladu a řízení o ní zavedeno, aniž by záleželo na tom, zda jest odůvodněna. Lhostejno, že knihovní právo, jehož porušení se tvrdí, bylo zapsáno ještě v e s t a r é knize pozemkové. K námitce nepřípustnosti pořadu práva pro žalobu, na základě níž žádáno o poznámku, jakož i k nedostatku řádné plné moci nelze hleděti. Pro opravné prostředky platí lhůta osmidenní.

(Rozh. ze dne 10. září 1924, R I 709/24.)

Na základě žaloby, již domáhala se osada Ž. na celé řadě vlastníků nemovitostí ve Velkém Ž. neplatnosti vkladu práva vlastnického k ne-